SPISY ADOLFA HEYDUKA

VII.

MILOTA

PG
5038
H48
1900
SV 7

Purchased for the

LIBRARY *of the*

UNIVERSITY OF TORONTO

from the

KATHLEEN MADILL BEQUEST

SPISY

ADOLFA HEYDUKA

VII.

MILOTA.

NAKLADATELSTVÍ J. OTTO KNIHTISKÁRNA
V PRAZE

ADOLF HEYDUK:

MILOTA.

BÁSEŇ LYRICKO-EPICKÁ

VE TŘECH ZPĚVÍCH.

(1874)

NAKLADATELSTVÍ J. OTTO KNIHTISKÁRNA
V PRAZE

PG
5038
H48
1900
St. 7

VESKERÁ PRAVA VYHRAZENA.

LIBRARY
SEP 22 1966
UNIVERSITY OF TORONTO

1126690

ZPĚV PRVNÍ.

PŘEDZPĚV.

Toť hrozný čas po bitev kruté bouři,
kdy truchlí sady bez ptactva i háje
a rozkypělých vášní zbojná láje
klid měst i vesnic ohněm hubí v kouři;
když šírá pole stojí neoseta,
když proudem krve chýše podemlety
a bez hlav u cesty je stromů četa.

Mne v kraje také ducha samolety
kdys bezesných a dlouhých nesly nocí
na rudé trosky české ondy moci.
v ta smutná místa, vyzáblá kde zášť
a poběsilá msta si tiskly dlaně,
a daly vlasti v posměch robství plášť
a trní na ubledlé žalem skráně.

Ach, želí píseň má, že pomsta lítá
jak káně lstivě na kořist se vrhla,
že hrdá hlava, vínem pýchy zpitá,
zlých chtíčův otěží víc nezatrhla,
že smrtí královou zlob břitkým mečem
i vlasti v srdce bodala hrůz runy,
a síla česká byla bez koruny,
pout tíhu smýkajíc, již posud vlečem . . .

Ó pomsto zlá! kdož bránit se ti může?!
Ty hady přemýšlíš a mluvíš růže,
ty trávíš úskočně, když nyvě zpíváš,
meč odkládáš, leč vraždu v srdci skrýváš,
mír v stopě máš, však símě sváru v pěsti
a lstivě číháš dějin na rozcestí
a jedno ti, zda přijde noc či ráno,
jen když, co chtěla jsi, jest vykonáno. —

Však neslaví má píseň panichydy
za krále samovládce v časech bídy,
jen žalozpěv chce české říši pěti,
a hrdin smrt a matek pláč a dětí;
jeť obraz chmurný dálného to času
a v temných barvách temné děje chová;
či hovořívá pomsta sladká slova?
či mor je milým hostem hodokvasu?

Čas dávný bolně z duše strun mi chvěje,
a slzy otců proud mé písně kalí,

jenž prchajících věků do koleje
jak horská bystřina se z hader valí:
stín hrozný-li však píseň nutí z hrobu
a v ostrém světle staví za strašidlo,
tož s novou v soustret dávnou svést chce dobu
těm na postrach, jimž srdce na led stydlo,
že v samochtíče bachantickém kolu
své vlasti šlapou zlatou gloriolu.

A jak čin vykonaný vlasti k blahu
je myšlenkou jen vyzpívanou krásně
do lidstva tužeb velkolepé básně,
jež slávě příštích volniti má dráhu,
tak jest i zrady hadovité hnutí
té básné veršů náhle přetrhnutí.

Však v nekonečné všeho lidstva dráze
jak skále souzeno jest zrádci státi,
těm na postrach, kdo vlasti nechtí znáti,
a těm, kdo dále chtí, snad ku výstraze

Nuž tedy dolů, temná rouško, dolů,
pryč s tváří doby úmoru a bolu,
již tajné ruce šesti věků tkaly —
a ty se objev, stíne z času dáli!

I.

Ó Moravo, ty dívko plnolící,
jak švarna jsi, jak útulna, jak mila;
ty's každému se rázem zalíbila,
vždyť vnadnější's všech světa krasavicí!
Jsi čarovna! Zda něha tvoje hasne?
Snad středem ráje jsi; kdo zřel tě, žasne;
Bůh žehnal tobě nad jiné svou rukou,
květ zázraků ti v ňadra sil i krás,
vždyť srdce niv tvých zvučnou písní tlukou,
a hovor hájů tvých je samý jas.
Tvá údolí, jak zázračné to kraje!
V nich slunce paprsky jsou struny skvostné,
na kterých s jara příroda si hraje
sty ladných zvuku písně přemilostné.
Rév štědrost rozkládá své rámě svěží,
když s kyprých svahů do údolí běží;
luh květnou pílí bohatě se vnadí,
a jarost bystřin s vrchů dolů pádí,
an jasan lípě sladkou šepce věc,
jak na záletech panně mládenec.

Jeť snadno hájum jarní hovor vesti,
vždyť naň Moravou gerať rozpjal mír
a místo meče palmy svěží trestí
vlast k slávě vede jarý bohatýr;
být tam, kde Rudolf zplenil Ostravany,
pán z Dědic, Milota, teď říšský man,
té zbité Moravěnce vládcem dán,
rek boje velký, bez bázně a hany!

Ať, z Dědic Milota? Vždyť zrádcem on!
Hle, na čele znak matkobijce nese;
tam na Moravském poli pomstil zle se,
když volal „utíkejte" v boje skon —
Poť Onakar — tak Milota mstil bratra,
že král mu hlavu stít dal na Veveří;
jím česká říše dána v ruce kata,
a smrt už nad ní dravé zuby štěří. —

Jak hanebno být nejprvnějším zrádu
a zradu nésti v hrotu svého meče,
jak hanebno, když muž se mění v hadu,
a místo napřed, z bitvy nazpět teče,
by za slávu, již vyhrál svému vrahu,
směl zažebrat si u vlastního prahu!

A Moravo, ty žehnáš této době?
ji plaví snad tvých hvozdů sevření?
V tvém klínu ovšem hluku války není,
však ticho tam, jak v zasypaném hrobě.

Jsouť svazky tvoje s Čechy potrhány.
jeť umořen i lid tvůj ondy svěží,
duch z přehluboké krvácí mu rány
a síla na bojišti zbita leží. —
Ó Moravo, ty's bědně zaprodána;
ač nemáš krále již, máš přece pána.
ač nemáš pána již, máš přece krále,
on na smrt v poutech pohání tě stále,
on, vášní rab, ti pyšně vojevodí,
on místo v říze, v plášti hanby chodí,
on tajně nosí místo zlaté čelky
na zradou potřísněné hlavě šeré
lži pásku jen, té pravdy tupitelky,
a kletby lidu svého tisíceré! —
Ty nemáš krále a máš pána přece,
on hnal tě v hradbu kopí chlapův svých,
jak čihař ptáče do železné klece;
máš Milotu! ten hrozný tvorstva hřích,
máš lstí a pýchou pěstěného lháře,
jak vrah tvůj k pohaně chtěl, za vladaře! —

Či jiný on? — Snad! — V divuplné síle
víc jařmu ulevil než mrtvý král:
on v sladké změnil trpké jindy chvíle,
on zahnal Kumánčíky poběsilé —
on divy pro Moravu vykonal.
Jeť rámě jeho na zlo mužně pádné,
a jasná čela mysl napořád
i nad Rudolfem tajnou mocí vládne,
že vůle jeho císařův je řád.

Ó Moravo! Jak šťastná země ty's,
tvůj vladař velký čaroděj je, viz!
Nechť spolku s Čechy úplně se vzpírá,
on přec jen pravzorem jest bohatýra.
Máť šišák, udatenství na temenu
a mečem ducha všaký odpor sráží;
ne, ne! ty nezkvétáš již cizím k plenu,
vždyť Milota jest štítem tvým i stráží.

Ó takou stráží být, jak los to skvělý!
Vlast objímat a jí být objat celý
a z hvězdy věhlasu, jež září světem,
lesk nejjasnější zanechati dětem;
v tom žití celém krásnějšího není.
toť velebno, toť hodno závidění!

Tak, pane z Dědic, záviděno tobě!
Až k mořím letí štěstí tvého zvěst,
vždyť erbu „Odřivousů" snítky obě
se spletly tobou v bujnou ratolest,
a na té plnolisté ratolesti
tvá budoucnost div řídké krásy pěstí,
jejž žitím splatil vnadné ženy klín;
jest jediný to kmene tvého syn!

Jak tobě záviděno, z Dědic pane!
Kdož také ví, co v ňadrech tobě plane,
kdož také ví, že vše, c'os vykonal,
má skrýti pouze duše rudý kal,

v němž pyšná mysl tvá se druhdy koupá;
kdož ví, že po tajemných stupních stoupá
na prázdný český stolec pyšný sen,
kdož ví, že škraboškou to všecko jen? ...

Tak závidí ti duše Rudolfova
mír ňader tvých a mluvy jemná slova;
a Kumán s Plavcem skvosty zářné síně,
a Brandeburčan zlata plné skříně,
lán pole mnohý — zubožený lid,
kněz Eberhard tvé duše svatý klid,
a děti — spánek nerušeně blahý,
a smědý vojín — vážných lící tahy,
a otužilý strážce strmých hor
vzdor syna tvého mužný, reka vzor,
i různých rtů vždy vábné usmívání,
vděk dívčích vnad a líce krásných paní,
a mladistvý král Čechův — světlo denní! ...

Ó Miloto, to věru k závidění!

II.

Milý noci cherub do kraje se vrací
na dálnou cestu první čině krok,
by lidu ztýranému těžkou prací
znoj čela setřel a slz mírnil tok;
už v sedmihvězdném projíždí se voze,
na skráni korunový vládce znak,
blíž vozu ohaři o hbité noze.
nad nimi hvězdotělý pluje drak,
a s koly o závod stráž jasná chvatí:
lev, modrou nebes oasu jenž zlatí,
ku spřežení pak voje stoupá zase
on, který údělem pluh zemi snes',
syn sličný země, paní hojnoklasé —
dvakráte narozený Bootés.

Ó němý vládce noci, míre svatý,
schyl hvězdné peruti své do komnaty,
kde moravští se uhostili páni,
jak vladař země touží — k hodování . . .

Hle, vína svit se množí v zlata lesku
a čile skáče plamen vonných svící,
jsouť vkus a jas zde švarní služebníci;
a štědrá hojnost na stolovou desku
všech zemí nejvzácnějších snáší dary,
a bujná rozkoš zvoní o poháry.

Zda mohou skvostnější být hody krále,
zda hrdý přepych císařův kdy větší,
zda dražší kalich v Říma katedrále,
než koflík, z něhož Milota se léčí?
Jak slavné kvasy vladař země slaví,
jak přená lherně hodovníky hostí,
jak pro každého vděk má usmívavý,
a přítulno vše béře do milosti!
Však četných pánů hovor neovládá;
jsouť plny džbány jich a plny číše,
čím větší kvas, tím více smutku vkládá
čas v srdce všem a hněv jim v čela píše.

„Nu, statní páni," — vladař zahovoří —
„to špatný hod, jenž prsa rve a moří,
a špatný hod, kde smutek spolu stolí;
nuž, vzhůru číš, ať zpěv se rozhlaholí!
Ať žije ten, jenž Moravu nám chrání,
ten, v jehož záři dálný svět si hoví,
ten, jenž nás proti mstivým Čechům brání:
na zdraví hrdinnému Rudolfovi!" —

Hle, cizota v ráz s vínem pohár vznáší,
leč domorodost bez pohnutí sedí.
i hněvně vladař kolem sebe hledí,
jak mračno, kvetoucí když sady straší.
„Aj, zda čin ten mně k pohaně snad, páni,
v mé pohostinné smluvili jste síni,
už řeete přec, co hoří vám hloub skráni
a proč až sem to nesete a nyní?“

Tu Milotovi uhostěný v bok
dí vážně trpkým slovem z Kravař Vok:
„Zda vesele jest komu hodovati,
když krutý zbojník hlavy bratu kosí,
zda révy purpuru mu k ústům dáti,
když máť o krupěj léčné vody prosí?
Muž Moravan snad zpěv mít na ústech,
když v bídě stopen hyne bratr Čech?“

I vstal a líčil proudem řeči prosté
ves Němců pych, až ustrnuli hosté,
a cit i rozum v prosbu splýval vroucí,
by pomoh' vladař země všemohoucí. —

Však z hrdla Milotova zazněl smích:
„Zda porazil jsem koho, bych jej zdvih'?“
Zhyň země ta, pych jejíž byl mi radou,
bych vykonal, co nazývá teď zradou;
ať sami pomohou si čeští páni,
již zvykli nadvládě a kralování,
což jejich hrdost mrtva je, či dřímá?...“

Než slovy bouřnými Vok znova hřímá:

„Už nelze déle zírat bez zděšení
těch českých niv, v nichž příboj zla se pění,
té krásné země zubožených bratů;
jeť utýraná smečkou divých katů,
na vesnic plamenech tam bída kluše
a na slz kalných proudech pluje strach,
vždyť české žezlo třímá zpupný vrah! . .“

A slovo převzal Bohuš z Drahotúše:

„Jeť snadno třímat těžké druhdy žezlo
a tepati jím národ hrubou paží,
když to, co lidu štítem je a stráží,
v ráz z dobra změnilo se kruté ve zlo!
Jeť snadno trnu panovati sadu,
v němž parným vedrem oprchaly růže,
snáz' hříčkou zkonejšit lze děti svádu,
než mečem utišiti pravé muže.

Však mužů pravých u nás, běda, není,
půl u Vrbovce padli pohubení,
a druhou půli moří zloba dravá
kdes v kobách Kumančíka Ladislava;
vzdor, síla, statečnost a čin a zlato,
to hyenami války za plen vzato
a soudruh orlův, černý krkavčík,
chce sklovat české říše dřeň i dřík . . .

Leč horší nežli krkavec ten žravý,
je v Čechách zpupný Otta, vzteklec dravý:
on chrámy boří, v hrobky vlupuje se,
on zlaté šaty s mrtvol dolů trhá
a s chlapy vukol po městech i v lese
jak zpitý lotras na kupce se vrhá:
on světlu nebes královiče skrývá,
jej týrat dává neskonalé trýzni,
a hladem moří jinoška a žízní,
a v kraj jen ohně zžehnout vyjíždívá.
Skot všechen vypleněn, pýř v polích roste
a v žírných Kipu nivách za Roudnicí
zle hodokvasí žraví Ejpta hosté,
že lístku nelze spatřit na větvici;
tam Berut mrskáním a bitím velí
a choří starci, muži, ženy, děti,
vše k pluhu zapřaženo, pěstí setí,
jež za žně klidí sám, ten lotr směly. —

Však nejstrašnější ten jest, v jehož paždí
chtíč panen skvost, žen cudnost chlípně vraždí,
jenž v hradech velmožův i v chudých domku
vous kmetů rváti káže od holomků
a z Přemyslova stolce zpupné velí —
ach, v robství národ utrýzněn už celý!
Kdy Pánbuh na milost lid vezme znova?"

„Jej známe věru," dí Jan z Tovačova;
„vždyť výděs jen a křik a hrůzu zmnožil
a řádí hůř, než kdyby jasvic požil.

Toť Eberhard je, cizák posvěcený,
všech schránka hříchů, co jich zrodil čas;
jak může být knězem k spáse jiným as?
Zda vskutku člověk on, či zmetek feny?
Ba hroznejš to a plna jest ho zem,
on z očí sype jed a dýše strach,
psy zlob svých na prsa štve bratřím všem,
když zvonem vášní trhne na poplach;
to čelo jeho žlutým smilstvem září
a záštím chví se pergamen mdlých tváří,
lest v kukle mnicha z jeho líce hledí,
leč uvnitř srdce v zlatohlavě sedí
Pych, kníže hříchů všech, a hrdě velí
svým nohsledům, jež cti i mravu čelí,
jichž tábor v dálky děsivě se táhne,
a kamo šine se, v ráz blaho prahne!
Jeť bezzákonnost nad všaký mu řád,
a divá srdce zběsilost a hněv
v žluč zjitřenou mu proměňují krev —
ba, vtělený to ďábel napořád!

Jen časem volní úkladu svých oka,
ač pouze jako obluditý had,
jenž schvátiv obět konejší svůj hlad
a místo v délku roste do široka.
Aj, totě on, jenž na Ottově místě
vlast českou zvolna ubíjí, leč jistě,
a stálých svárů rozněcuje vřavu,
by vše, co živo, sehnal na popravu ...

Ten purpur splývající s plecí k dáli.
plášť krvavý to příšerného kata;
vzalť chlapský baret sobě za infuli
a kopí víc mu jest než hesla svatá;
nad zlatý prsten v uctivosti chová
spíš s koulí těžká pouta ocelová;
vždyť kropítkem mu pažlér v silné pěsti
a místo alby brnění, jímž chřestí.
Žár vesnic jest mu za hromničnou svíci.
kříž svatý za příšernou šibenici,
za kalich požehnaný číše s vínem.
a za přísluhu po jeho jde boku
msty rudooká vražda, s hrůzou v oku;
jeť závlon hampejzní mu baldachýnem
a modlitba, kdy z úst se vine dlouhá.
zlou kletbou jest, jíž nebesům se rouhá;
než čísti mše, radš bakchanály slaví.
Ó, drahá matko! kdo tě toho zbaví? —

Nám sluší dáti Čechám pomoc ručí.
vždyť na jich srdci vše se kraje hřejí.
ty's vladař, pane, zaplaš, co je muk,
ať zpustlé jejich luhy pookřejí;
ó slyš, ó pojď, sdruž sílu svoji s naší,
věř, prchne vše, co krásnou zem tu straší,
jí svoji slávy jiskru nazpět dej;
jeť chvíle v bědách věkem — neváhej!"

V ráz z očí Milotových blesky sjely
a v srdcích pánu divě zajízlely;

úst zmije jak by k řeči chystala se.
hned svila se, hned hyzdně zachvěla se,
až z hloubky zamumlala polohlasem:
„Zda pro Čechy vše vykonat s to já jsem?
Jak mohu dát jim jiskru svojí slávy,
když skvost ten udusili litou hanou?
Jak zemi tu lze ohraditi právy,
když zrádců spilati mi neustanou?
Zda nechtí zpupní Češi za podnožní
luh moravský, ten drahý klenot boží,
zda nechtí z něho míti pelech vášní?
Ó, dobře vám, vy páni prostopášní,
o dobře tak, věz český lide všude,
že boží soud tě těžkou ranou stíhá;
až pozná se, kdo stále v hříších líhá,
pak snad i k pokání mu chvilka zbude!...“

Stich'; dalším slovům na ret vyjít brání,
až myšlénka zas vylíhnuta v skráni
se kryla znova v jednou slova moc:
„Vždyť sláb jsem dnes, zda jít lze na pomoc?
Však přijde čas, až doma stichnou vzdechy,
bych rozmazlené skonejšil též Čechy.“

Tu Kuna z Kunštátu se ozval v spěch:

„Nuž, dceru chraň a matku umřít nech!
Hruď otevři; chci vést tě k dobru zpět,
chci ukázat ti kalné zřídlo běd,
a české síly velikánský hrob!...

Zda víš, co věstil prorok dávných dob
na výspě Pathmu unešení pln,
když v hory rostla spousta šedých vln,
a třeštíc zase zanikala v brodu;
víš, v myšlének co zapěl chorovodu,
kdys vínem obrazností čárně zpit,
o jezdcích třech, již trápit přijdou lid?
Ti v Čechách všecky zjezdili už kraje
a kamo vnikli, setí neuzraje!
Viz první: Válku. Posud řádí v zemi,
ti druzí sledujíce jak se vlní
na ňadrech vlasti ranami vše plní
svých ořů ohyzdnými šlepějemi.
Tak dál a dále bez oddechu tíhnou.
střel smrtných mraky spouštějíce z luku;
ten v pravo Hlad, jejž Strach a Válka líhnou
u velkých Babylonů těsném hluku,
a v levo Mor, jenž v bažinách se rodí,
kde gavjál v Indu limanech se brodí
a líným tělem květy krásy drtí;
dva ohyzdní to nájezdníci smrti,
z nichž každý jedinou jen ranou meče
hned na sta mrtvol v černé jámy vleče . . .

Kde hroby vzít? Už Praha nepostačí.
vždy dál a dále příšery ty kvačí,
ba v zoufání se všecko samo kloní
pod hrozná kopyta jich děsných koní.
V děs na Bojišti vzrostly mrtvol hory
tou Asiata silou jedorodou

a ve Psařích a níže u Obory
už lační vlci lidské hnáty hlodou;
ej, viděl jsem, jak na zsinalém prsu
máť polomrtvá nemluvňátko nesla
a v hrůze před světicí v chrámu klesla:
„Ó bílá růže sionského trsu“ —
tak modlila se v bolesti a v pláči —
„mne vezmi si, leč dítě chránit ráči!“
Pak rty své bledé k nohám Panny dala,
a objavši je, tiše umírala.
Dál dítě ručkou rtíku pomáhalo,
ne mléko však, jen rudé kapky ssálo,
až z loktí, které k ňádru si je kladlo,
v klín mateři a z klína na zem padlo . . .

Tak dál a dál hrůz příšery se vlekou
a v úžlabinách českých tokú všech
jen slzy zubožených proudně tekou,
a nikdo neví, co je proud, co břeh!“

Jak jinovec, když na tvář dechne řece,
tak řečí tou se čelo toho vraští,
jenž vše ta muka zavinil svou záští.
Hle, železný ten voják chví se přece
a dolů hledě hlavy nepozvedá,
leč ruka mane lenoch křesla chytá —
hruď k úlevě as málo síly skýtá —
a třesoucí se postať zvolna sedá.

Ztich'. — Jako dítě churavé a slepé
mdle na vlast vzpomínka mu v spánky tepe,
a žalostivě na pomoc jej nutí,
než přijde také jeho zahynutí.
Cit náhlý nitro chce mu osluniti,
v tom jiná vzpomínka v leb zaklepala
jak neduh zlý, jenž zrak i líce nití:

Stůj! já to jsem, jež odvahu ti dala
a v bujném srdci zdrojem slávy teku.
já jsem, jež sílila tě u Marcheku!
Nač do Čech jít, kde mor dlí, vlk a káně?
Nech jejich hvozd i háj i luh i sad,
ať otrava jen hojná padá na ně,
či na sebe chceš hady odchovat?
Víc vynesla ti zrada, nežli ctnost!
Nech Čechy svíjet se, až bude dost,
nech zničit je; až z pána bude rab,
pak pomohu ti dál! — Ó, jak jsi sláb! —
Chceš vasalem být zas? Co slabo, skrej,
jsi vladařem, buď králem, vytrvej!
buď králem, Miloto — slyš, králem buď!
Kdo vyšel šťastnějším kdys z hluku boje?
vždyť krále zastiňuje sláva tvoje!
Až země zmoří se, pak na svou hruď
meč zavěsíš si krále Otakara
a před tvou silou prchne císař sám,
jak před vítězným sluncem horská pára.
Pak já ti v silné pěstě žezlo dám
i hojnost oceliny na okovy,

a králem budeš bez zákona mezí,
ne jak ta loutka Přemyslovy vdovy,
již zardousit dáš tajně na Bezděz! —
Tak pod korunu vzrosteš nenadále,
již na skráň jedinému synu dáš,
a vzdor co nemoh' železného krále,
ty smělým činem rázně vykonáš!
Jen nebuď sláb a kryj si hruď i bok.
hlas srdce odkopni, toť blekot ovce,
radš sleduj pouště královského lovce
a chytni ždanou kořist v jeden skok!

A zimničně se zachvěl z Dědic pán,
jak vetchý dub, jenž rukou vichrů rván
a přes čelo mu stínové dva letí,
toť zrady jeho černokřídlé děti;
dva mraky jsou, dva vraždy chtiví lovci;
již střelmo pádí v svatá vlasti místa;
ten první střelu mdlému lidu chystá,
ten druhý poslednímu Přemyslovci. —

A hrdě vstal. „Mně s vámi nelze — nechci!
či na pomoc mám jít té zemi kleté?
ať Bůh jen dál své metly na ni plete,
ať dál jen koně oněch jezdců řehcí,
až Čech svá práva na Moravu složí,
až zřekne se té studny všaké slávy,
až jí dá klenot s hrdopyšné hlavy,
jež posud byla mu jen za podnoží;
ten čas je tu, nuž berte, šťastní páni!“

Však jako lev, jejž lstivý střelec raní,
v ráz statný vece Jimram z Bozkovic:
»Té hrůzy příšerné! Tak jdeš nám vstříc?
Zda víš, co tajné tvoje vášně páší?
ať tebe Pán svou metlou nepostraší!
Či nejsme s Čechy stejný čin i sen
a jeden krve proud i jeden kmen,
či nevraždí hlad také našich dětí?
Kdo ví, zda také k nám mor nepřiletí,
a nepověsí na brány a znaky
háv umrlcův a dechu svého mraky,
zda jimi nezastře snad klínů žen,
zda nevysuší mízu moci naší,
dřív než se na východě zjeví den,
jenž zlatým mečem půlnoc v nivec plaší?
Pojď, pomoc', spěš!"

„Aj, svěřené-li voje
mám v úkor císařovi na smrt vést?
a k vuli vedrem zpráhlé snítce chvoje
svou vlastní zlomit lauru ratolest?
Já nejdu!«

Nejdeš?

Ne!

Ó dobo krutá!
ty's bez boha, jej prve stihla smrt,
i jeho ramena jsou v pouta skutá
a nával lží mu svatý stolec zvrt'.

Lest světovládné jeho žezlo třímá;
vše přelud jest, co nebe v náruč jímá,
a místo sluncí vášně světy hřejí —
kdo může být spravedliv, kdy není bůh!

Tu s křikem zbrojnoš vstoupí do veřejí
a zděšen volá v pánů svárný ruch:
„Kde Milota!?“ Ten v ústrety mu běží:
„Co chceš?“ „Věz syn tvůj zabit leží,
tam v rodném hradu blíže českých hor.“

„Lžeš!“

„Ne!“

„A kdo jej zabil?“

„Černý mor!“

ZPĚV DRUHÝ.

1.

Kol vážatého hradu u Moravy
den jasný v rouško halí se a skrývá,
výš z dolu zvolna mlha stoupá sivá
a rychle v západ oblak tíhne plavý,
v němž slunce pádu rozechvěné se vzpírá,
až zahoří a krvácí a zmírá...

Ó, kterak velebná je doba taká,
jak lidské srdce vzrušuje a jímá,
jak k stesku nutí nás a přece láká!
Ach, v každém míru jiskra bouře dřímá!
Je nevystižný tvorstva věčný boj:
mír dá jen smrt! Náš život — stálý vír —
má cenu jenom pro svůj nepokoj,
a smrt je hrozná pro svůj věčný mír. — —

Ve skvostné síně hradu cvalem hnala
zpět Milotu ta netušená zvěst,
jež při hodech mu hroznou ránu dala.
Tak v týl ho udeřila její pěst,
že zařvav turem naznak padl k zemi,
a v kobě před pány se ukryl všemi,
kde bolem hlodán pyšnou hlavu svěsil,
a před žitím i před smrtí se děsil —

Jak podťat odpočívá v křesle zlatém
a v dálku zří, kde s nebem srůstá niva.
Nač myslí as? Zda v srdci jeho klatém,
co noc, co den snad zrada není živa?
Nuž živa-li, jak může spočinouti?
Toť žhavá zmije příšerného těla,
jež děsné vzpíná se a v hruď se hroutí,
až uštknutím se chvěje duše stmělá.

Jeť mrtev syn — on v jediném žil synu,
chtěl žezlo mít — leč chor je tíhou běd,
msty dýka za trest ohavného činu
jej samotného stihla na posled.
Mor syna vzal, to hrozný obrat žití,
to v utkávání štěstí uzel těsný,
a k žďané budou ctnosti návit děsný
a k plavbě na trůn zhoubné vlnobití.

Co platno mu, že potají prch' z Brna,
že krunýř vzal, meč broušený a sluhu —

tré v každém sporu úslužných mu druhů —
když na čele jej pálí zrady skvrna?
Vždyť plat zlých srdce ohňů neudusí.
v něm žití divný kovkop stále kuti
a vrší výhrůžky své do sesutí;
on vždy a všude bičovat jej musí
a neustále jemu připomínat
čin hanebný, čin hrozné vlastizrády;
on jeho pýše hlavu musí stínat
a strůjcem býti lítosti a vády;
on mozku úpleť stále musí rváti —
a Milota mu s hrůzou krví platí.

Zda zlatá přilba ochlazuje čelo?
čím těžší jest, tím žhavěj mysl hoří.
z ní v srdce rudé plameny se noří,
by za živa se v pekel výhni chvělo.
Meč jeho ztratil lesk, rez ostří hlodá
a zžírá ocelová ňadra čistá;
ven touží z pochvy pochmurného místa,
leč v žalném zastenání v tmu jen bodá . . .

Vzdech' Milota a v myšlenkách se ztratil
zas v srdce propasti, kam zpět se vrátil,
tak příliš pozdě po ukrutném činu,
jak hříšník umírajíc k Hospodinu.
Co kolem zří, vše v černý duše kout
se náhle řítí strachu jeho tíží;
zrak jeho bez spánku jest, stále svítí,
a hledí na věčitou vteřin pout.

Mrak myšlenek jak hejno netopýrů
dát nechce pokoje té jeho skráni;
vždyť ruka tajná, skrytá u všemmíru
dlí příšernou a hroznou tíží na ní.
Jak moře jest to srdce jeho tmavé,
v němž u vln víru černá hanba plove,
jen někdy v duši myšlenka se budí,
jež plaše bloudí v nitra polosvitu
a matným kmitem jasní temnost hrudi,
až slzou zvlaží náhlý požár citů.

O hleďte naň! tenť druhdy vůdcem býval;
kam pohlednul, tam nepřátelé bledli,
kam mečem tal, tam proudil krve příval
a dravci na tisíce trupů sedli.

Hle tupý vzhled, hle zesinalá tváře,
hle čelo pluhem hanby zorané,
to není pohled rekův, plný záře,
ni postať vojevůdce, ne, ba ne!
To matkobijce třesoucí jsou rtové,
když bezcitní ho vážou pochopové,
by na popravu k čakanu ho vedli.
Ty kosmy vlasu seslábly a zbledly
a vousy, žalem škubané vždy více,
jak v podzim mechy, přes noc sšedivěly,
když struny srdce se mu rozechvěly,
vrch zrady neslýchané zvěstujíce.

Ach velká, těžká zrádcova je vina,
jež v muka vrhla jeho žití trudné,
a darmo hltá rudé toky vína,
by uhasil žár pekel v duši bludné.

To není Milota, rek prvé doby,
za jehož vůdcovství se země třásla,
an mečem mýtil prales zpupné zloby
hord kumánských, až vzteklost dravčí zhasla.
To není on, jenž ondy Štěpánovi
voj šerých vlků na vše plasil strany,
když křídlům vojsk svých povzlet kázal nový
a mečem Uhrům zvučné zvonil hrany.

Teď sama sebe z duše nenávidí,
své oči skrývá před pohledem lidí,
a na blanu-li jméno psáti spěje,
v ráz vyschlá ruka bojácně se chvěje
a vázne, tuhne, jako přimrazena —
o není vzdorný muž, to plachá žena!

Zlé představy mu naplňují duši
a každá v stranu jinakou ho vleče,
on pěstí v klubko zbujných mátoh buší
a běsně mečem kolem sebe seče,
leč na tu mátoh šklebící se druž
jest bez síly, v jich poutech zhyne už! —

I

Chor Milota, své děsné dravčí drápy
mu poběsilost v měkkém mozku ztápí.
i v hruď je vtíná stokrát v okamžiku
a každou čivu strach mu mění v dýku
Je šíleným a nechce v poblíž dlíti
svých soudruhův; ta lotří jeho zrada
ni rýnským vínem už se nedá smýti
vždy bují víc a nikdy neuvadá
a vždy ho žene v místa toho činu,
kde s králem dvanáct tisíc českých synů
mstě nepřátelské cestu zaskočilo,
a jeho zradou porubáno bylo. —

Jen skrývej se, msty rabe šedohlavý,
jen utíkej! Co v onen kraj tě nese,

kde každý květ se tíhou krve třese,
již za zrcadlo tvému činu staví?
Jen utíkej, jak před strašidly robě,
zda můžeš někdy utéci sám sobě?
Hle, svižným skokem vstává ze sedadla
a mává rukama jak když se brání,
snad plaší stvůry pobesilých skráni,
a zas, jak v žilách zvolna krev by chladla,
krok zastaví se a nazpět ztrnu kráčí,
a klesá v křeslo v usedavém pláči.
Ha, muž a pláč! Ha, muž a vojín směly,
mín pojednou než hošek nevyspělý!

Hle, vstává zas a podivně se třese,
jak osyka, když vítr křídla vznese.
Co v hlavě tkví as šílenému snilci,
že oruží si ruče na hruď spíná,
že rychlým vzmachem sahá k meče jilci
a tasí ho a — do vzduchu jej vtíná?
Aj, příšery se o tu duši sváří
a množí se, jak páry v bahen šíru,
dech jejich hrozný v žilách krev mu vaří
a v leb mu tepou křídlem netopýrů.
Ba divné hrůzy mysl jeho tvoří;
vždy více potvor kolem rozmáhá se,
toť zrádci jsou, jimž v ňadrech srdce hoří
a každá v chroptu: „Znáš nás, bratře?“ ptá se.

„Ne, neznám vás, vše napravit chci hbitě:
já nebyl sám, já poslouchal jak dítě.

co Rudolf chtěl, co Vítkovici chtěli,
když k hanbě té mne v spolek vybízeli.
Chci smazat vše, jen stichni, ňader hade,
jen tiše buď!“ — a v ruce hlavu klade,
a rychle k oknu jde, by z noci míru
dal úkoj duši své i mátoh víru,
až klidně už hrud' oddychovat zdá se;
tu měsíc právě v plné vyšel kráse
a dalekého pole půdu celou
jak rubášem kryl září stříbroskvělou.

Však Milota na místě lesklé záře
na dálných nivách zří jen krev — a krev,
kde na vzájem se celovaly v tváře
msta, děvka ošklivá, a chlapský hněv.
Hle! všude krev jak prýštila by zdola,
a zrádce hroze rukou v nebe volá:
„Jdi, spadni, skryj se za temeno vrchů,
ty rodných polí lítostivý strážce!
kdo ví, zda u všemmíru tebou v srážce
voj hvězd též nezměnil se v žhavou sprchu,
zda nesloužil jsi rovněž tajné zradě?
Snad klnuly ti také v kmitném pádě.
Co tady chceš? jdi, prchni, pryč, už pryč
spěš, spadni za hory — neb sám se znič!
Však měsíc nejde, vítr v křoví skučí
a s meluzínou úpěnlivě sténá,
že Morava, jak bičována tučí
z míst klidných jindy pádí ustrašená.

Ven valem vlna za vlnou se valí,
jak zrádci z boje o sebe jen dbalí.

Co asi oko Milotovo zřelo,
že v srdci jako ve víru to vřelo,
že z okna ven vyhlédá výřim zrakem?
Co znova mozek postřelo mu mrakem,
proč hlava jeho z okna ven se kloní?
Pláč větru nové hrůzy vehnal do ní
a nový strach krev starých prsou třebe.
Co zří? Jeť nachem zaplaveno nebe
a jak by ve dne vidí duše spitá,
jak pole vůkol mužstvem poseto je
a černý dravec kořistit chce z boje,
jenž o dvou hlavách nad táborem litá.
A vidí s Čechy krále Otakara,
jak s jarým lidem vítězem je v kláni,
jak v meči jeho smrt i boje zdara,
když rusé hlavy Němců k zemi skláni:
zří, Mikuláš jak s ohněm v prsu mladém
lstným vrahům křídlo utal smělým vpádem,
a kterak brandenburským zle se daří,
když Moravané útočí v ně jaří.
Lesk mečů zří a rachot bubnů slyší
a hlahol trub a českých vojů zpěv,
zří Otakara, o hlavu jak vyšší,
král mezi lvy a mezi králi lev,
jenž tisíc mečů jen si přeje znovu,
by navždy potřel zpupnost Rudolfovu;
zří s druhem druha řaditi se v rotu

a roty v šik; zří voj svůj do půlkola:
přes deset tisíc ukalených hrotu.
zří vlastní tvář i ret, jenž pomstu volá,
zří náhlý Němcův náraz Čechům v bok,
jejž lid jich unavený neudolá,
on zničil by je však, jen dát se v skok.
jen s Moravany ručí výpad smělý,
leč hrozno, slyš, psí vášně zanevření
zní: „Z boje pryč, zpět, zachraňte se.“ volá
a s vojskem utíká, že oř se pění,
ač za ním v střetném útoku a klání
říš česká „Vrať se!“ volá v umírání.
Křik bázlivý z úst Miloty se plouží,
v taj vidění když chorý duch se hrouží.
„To nejsem já.“ ven v pusté kraje volá,
»stůj, zrádce, stůj, já povedu ty pluky,
bych napravil svou zradu aspoň zpola
a vyrval žezlo z cizákovy ruky.
Stůj! já jsem vůdcem oné korouhvice:
V před obratem, zpět, chaso, Němcům k boku
a ty, ty kliď se, ďáble mého líce,
pryč, nebo zhyň!...“
A z okna slétá v skoku.

Aj podivno; svým pláštěm nesen jemně
níž padá zrádce v noci polotemné
až tam, kde lípa jako kněžka sirá
výš náruč větevnatou rozevírá
své hříšic oko v nebes dálku ladnou...

I zachvěl se paže tíží pádnou,
a zvolna pak, jak neměly by síly,
zas vraha Dědického vypustily
na bujnou travou rozvlněné lány;
strach zmítal jím, leč nepocítil rány.
Vstal uděšen, a náhlý větru vzruch
mu lkavou Meluzinou skučel v sluch:
Ne, také smrti nesmíš býti v plen,
ta jinak se ti zjeví, v jiný den,
a bude, zrádce, ukrutnější mnohem;
čas nepřišel, by usmířil tě s Bohem —
Žij, hyň a bluď!

A Milota v ráz vstává,
leč dál jak sup jej klove chvíle dravá,
a třeba jeho mozek pohacený;
leb hnízdem jest, v němž hrůzy jen se líhnou,
a všecky vzrůstajíce za ním tíhnou
jak za divokou zvěří lačné feny.

A šílen zase letmo dále pádí
a volá: „Kde, kde jsou ty české pluky?
kde cizích nájezdníku chátra hadí?
Ať cítí rány železné mé ruky!
A běží dál a nikde nemá stání,
a běží jako vzteklá bouře plání,
až v ona místa, Otakar kde v čele
svých českých vojsk paď v ruce nepřítele,
kde cizák české síle srazil hlavu,

by za helmici koupil hroznův krve
a plival v brvy strašící ho prve;
kde národ vydán v posměch zpitých davů;
kde ukraden byl diadem mu s čela
zlou zmijí msty, jež v boji zasyčela,
by padlých bohatýrů vlast i děti
z té zrady umírali po staletí.

Hle, stojí; zas v sloup obrácené oči
a před ním mlha v kotoučích se točí,
jež u veliký mrak se divně těsná,
mrak v bitvy rej a v něm mu hrůza děsná
zas před zrak staví český lid a krále.
Zří pyšné vrahem zhanobené čelo,
zří pomstu volat z vojínů, ran krevných
jak z rudých úst, jimž jazyk vyrván z hloubi;
svou zradu zří, jež s Rudolfem se snoubí,
zří českou zem, jež povalena leží
a mor jí srdcem kluše bez otěží...

Slyš, vstává král a mluví k Milotovi:
„Ty's vinen vším a milán mojí vdovy,
ty's vůdcem byl té cizopasné káni,
jež ubíjela národ půduorný,
s ní spojil jsi své záští, rabe vzdorný;
co tady chceš? Hyň v lidu proklínání,
běs nechť ti v mozku osidla svá snová,
bluď! Havran pomsty dál ať hruď ti klová!

I zavrávoral — dlaně čelo kryjí;
jak bleskem stihnut k zemi padá tváří.
smrt s životem se opětně oň sváří,
a strachu hroznýš v ňadrech se mu sviji.
I chvěje se, pak na kolena kleká; —
však modlitba již nezpomůže tady;
rve šedý vlas, vous livě škube z brady,
šat trhá si, plát zlatý s hrudi svléká.
pryč vrhá jej a v chechtání a křiku
v ráz ruka s boku ostrou béře dýku,
zrak vypuklý v děs ohněm vášně hoří,
a chvějící se ústa zahovoří:

„Mír, mír chceš mít! Ty srdce poběsilé,
chceš nazpět svoje dávné, tiché chvíle?
Chceš zchlácholiti citu zbojné klání?
chceš kletby příval změnit v usmívání?
Má pokoj-li se ve tvém nitru zrodit,
svou krví musíš sama sebe zbrodit
a umřít na vždy, jako já chci mřít . . .

Však po smrti, zda pokoj budu mít?
Či zase žít a v nitru hostit draky?
Mlč, srdce, mlč, sic zabiju tě taky! —
Že ne? že ne? Ej, konec buď, jak káži . . .
A dýky lesklý hrot si k srdci vráží.

Však nevník' hrot; o pasu zlatou přesku —
jež ondy králem památkou mu dána,

než k Rudolfovi zrádnou hledal stezku,
je zadržena smrtné dýky rána;
i ona na běsném se pánu mstila
a rázem u jílce se ulomila.

Ó strašno! Ni ten hrot ho smrtit nechce.
A Milota — dub nitrem strouchnivělý —
vzdech', zasténal — a ston a vzdechy mřely,
však vítr v pláni potají se chechce
a spěchá dál, a z dálky jako hanou
zpět v Dědického mysl polekanou
jak satan z pekla volá slova hlasná:
»Aj, dýkou smrt je, zrádce, příliš krásná,
ty's saně zmetkem spíš než synem ženy,
klid nebudiž ti srdcem vykýžený
ni smrt, jíž zoufalec se k míru budí,
když čepel snoubí rozbolené hrudi,
tak zašly také lidstva hvězdy v žale;
ty's lidstva kal. Buď živ a trap se dále!"

Tím poděšen zas dál Milota letí,
jak starší ondy z Adamových dětí,
jak mstivý Kain, by vždy se v místa vrátil,
kde slávu vlast, a národ sílu ztratil,
a myslí vždy, že z rudé země stále
výš roste zjev jím zrazeného krále,
jenž hrozí mu a v půlnoc hledět velí,
kde ujařmený lid práv země želí;
že soudí jej a krutá mluví slova:

„Aj, co zde chceš? snad zrádliti vlast znova?
Dřív poslouchal tě ostrý zbraně hrot,
jak činí sluha domu nejvěrnější,
teď nechtěl spatřit hady v nadrech skrejší,
radš odskočil, než aby se byl vbod'
v tvá prsa lotrovská i Bohem klata . . .
Pryč! Prchni již; ta pole jsou tu svatá!"

A jako větrem chmýří unášené,
jej mysli přelud v jiná místa žene.
Týl skloněn je, leb tichou poklesává,
jak v tuřím jařmu schýleno jest plece,
leč noha rozervána do krvava,
dál prchá, dál, až k země první řece.

A stane zas. — Hle, v hněvném větru duti
se na Moravě vlny zmetešily,
hned vzdorně vzpíraly se ze vší síly,
hned snášely se dvojnásobnou chuti:
leč pohněvaný vítr, pádě dolů,
sem tam je hází břehům do výmolu.
Tu polekané sviští do šařiny,
tam k odtékání limán nutí líný,
a ruka jeho nevlídná a hrubá
zle, po otčinsku kadeř vrbin škubá. —

Tím Dědického duše zas se zpila
a vášeň, zmařením dvou smrtí stylá,
zas chvátí jej a hrůza v oku setá
v hloub duše z bílých vln mu trupy metá.

Co vidí as? Hle v řece krev se proudí:
krev příbojná, v ní na sta mrtvol plove,
v nich Milotovo oko v hrůze bloudí,
a divá žalost zas mu srdce klove.

Ha, velké, velké mrtvol je to množství,
toť vlasti květ, toť bohatýři války —
hle sta, hle tisíce jich plavou v dálky,
kdo za práv českých umírali božství.
Zde s vnukem děd a sluha s pánem tamo,
zde velmož vedle zbrojnoše a chlapa,
tam štíhlé tělo junákovo samo,
jež chtivá vlna do náručí lapá.

„Já s vámi chci, vy bojovníci statní,
chci bez lodice, v hloubku moře, dál;
slyš, smrti, již teď zuby v srdce zatni,
když ostrou dýkou marně jsem je klál.
Nuž řeko má, ty pýcho kraje mého,
snad nepovrhneš dávnou láskou k tobě,
vždyť hrával jsem si s tebou jako robě
u vábném lesku slunce zháraného.
Znám kolébku tvou v skal omšených skrytě,
kdes první vlahu matky země pila,
a za tebou já těkal jako dítě.
Teď vášní bystřiny a klamu proudy
tvou zdmuly hruď, leč ukypřily oudy
a jako panna dříve modrým okem,
teď žena lákavá jsi ladným bokem,

a mužné bytosti mé žhoucí přání
jest s tebou vášnivé se pokochání.

Ó, nech mě na svých ňadrech zpočinouti,
má družko z dětství ztraceného ráje.
hřích pěnou smej a pak mi ustel v proutí
svých mladých vrb, než v jiné prchneš kraje!
Kde otvíráš své plné rámě dvojí,
tam na prsa mě stiskni vášní divou,
že až se ono rozhárání spojí,
již nezřím slunce loučiti se s nivou.
mě život rve a smrt mě odkopává,
teď na mém čele je a v nitru láva;
chci ochladit ji ve vln jarém zjevu
chci s vámi, reci, duši pro úlevu
a ránu srdce bědně rozjízlenou,
blah vámi posvěcenou vymyt pěnou:
ó sečkejte; když žiti budu zbaven,
i bés mých ňader v pekle zmikne znaven!
Hle, hle, už zase zuby na mne štěří! . . .
„Zhyň, pse, zde máš." A v prsa pěstí dcří.
a dravčím skokem do řeky se vrhá . . .
Proud rozlícený do středu ho trhá,
však tam, kde kolem sítin stranou bočí,
a pěnu s pískem na mělčinu vrhá,
ven tlačí jej a v matné plvá oči,
a vlna vlně na pomoc se nese,
a na břeh vratmo, ven jej vrže řeka.
Živ, odmítnut, jak osyka se třese,
než ve přízraku jiném znova těká . . .

Zřel porušenou myslí paže reků,
již ruče uchopili jeho tělo
a rázem divou překonali řeku;
jak ňadro jejich hněvivě se chvělo,
a živou krví plnily se žíly,
by nazpět zrádce vynést mohla z proudu
v div oživená svěžest jejich oudů.
Tak ho na příspu mrtví položili,
leč ve vlnách než poznovu ho skryli,
zvěst divnou zrádci ústa zvěstovala:
„To pomsta boží, bratrovrahu, nechce,
by svatá voda tebe s sebou vzala,
v níž v dálku smířeni tak plynem lehce.
Nes jenom dál, co hrůzou je tvé duši;
co týrá tě a zrádné srdce kruší,
nes dál své mysli vzruch a krve kal,
pryč, utíkej, jak dřív jsi utíkal,
když dvanáct tisíců jsi vraždil rázem!
Pryč, v hanbě toulavým buď zeměplazem,
jenž propadl hruzám satanovy moci;
pryč, vleč se dál i čirou ducha nocí,
bluď, utíkej!“

A zrádce stená, vzlyká,
ni skok, ni rozruch vod, ni ostrá dýka
v mír nechtí přijati ho, vše jej straší,
smrt lstivě láká ho, leč v dál se splaší
a strašidlům a běsům věčné noci
jej hříčkou zanechává bez pomoci.

„Toť divé, strašné, hrůzyplné chvíle!
Což nikde smrt, což nikde žití cíle?
Má zrádce světem těkat bez ustání
a klnouti své duši do skonání?!
Vrah kající se, vypršel-li čas,
muž s žitím soucitně být mířen zas,
však já, však já?... Aj, hle, těch mrtvých vření —
sta nepřátel — a všickni nesmířeni!
Ó, proč jsem zradou životy jim vzal?
Teď každý z nich svůj nedožitek skládá
na bedra má! Ó, jaký hrozný cval!
Už dost! Už dost! Ta tíž!" A na zem padá!

A na okamžik stichl chorý zrádce,
leč okamžik, toť záblesk, hyne krátce,
jen zrodil se, již umírá a zniká:
dál boží kletba vlastizrádcem smýká.
A Milota se vrací v místo prvé,
kde krále růst zřel z českých vojů krve,
a napořád jej v strašné hrůze hledí,
jak svírá pěst, jak rtové mluví bledí,
z nichž každé slovo ňader hloub se noří,
až v útrobách krev požárem mu hoří:
»Co chceš, jenž vlast jsi zhoubě vydal v plen?
Hůř nežli od severu vzteklý mráz
tvůj pohled spálil můj i její sen:
co tady chceš, snad zraditi ji zas?
Pryč, boží pomsta na čelo ti psala,
že tvoje duše ďáblem obtěžkala!"

A jako sup, jenž za kořistí letí,
v dál prchá Milota v zlém mozku vznětí
a stále volá: „Smrt chci, smrt mi dejte!
Ej, popraskejte blbé mozku čivy,
a s mrakem mrak mě srázem pochovejte!
Dost žil jsem již, vrah smrti žádostivý,
chci smrt, chci smrt, nechť peklo čeká po ní!
Ach smrt, ach smrt; vím, mír že v sobě halí,
proč jinak by jí srdci nepopřáli
ti, kteří s jejího mě prahu honí!? —“

Hle, olše před ním, olše nevysoká,
a k půlnoci z ní větev jedna hledí,
i šlehne zrádci náhle oheň z oka,
a podivně se třesou rtové bledí.
Strom šeptati se zdá: „Chceš z žití prahu?
Vol mě, jsem útočiště samovrahů!
Jen rozpomeň se na ty doby staré,
kdy Durynk zlý, jenž pacholátko jaré
kdys lestně zabil, sťav mu zlatou hlavu,
smrt po pradávném učinil si právu,
a na olšovém vedle cestý kmeni,
co toužně hledal, našel: zapomnění!“

I chechtá Milota se, děsně výská
a k olši hovoře, ji k ňadrům stiská:
„Oj nevěsto má, šedě poomšelá,
ty víš, co srdce moje chce a želá,
toť smiluj se a daruj mi v té chvíli,
co dýka nedala ni proudu víly.

Ó, vyslyš mne!" A sáhá po svém pasu,
však třeští zas: „Nač voláš mátoh chasu
a kýváš k vodám, skalinám i polím?
proč rozhorleně šumíš: „Nepovolím"?
„Proč? — Musíš!" V oko na větev pás váže,
a měsíc za oblak se bázliv skrývá,
a temno kol, jak v srdci lotra bývá,
když vraždou matky potřísnil své paže .."

Než vyšel měsíc z nebe mraků šedých,
jal zlícený se vichor v pláni skučet.
Kde Milota? zda složil peklu účet?
zda oběšen? Ne, v rýhy lící bledých
tam pod kmenem mu siný měsíc září,
jak smál by se té strachem zryté tváři...
Už ani smrt všech smrtí nejhnusnější
vést nechce svatokrádce k hrobu skrejši,
a vítr vnikší v olše vetché mlází
sem tamo přetrhnutým pasem hází. —
A Milota? — Zrak vyvalený k nebi,
má pěsti zaťaté a skřípá zuby:
„Tak marné jsou mé smrti čtyři vruby
a život poznovu se na mne šklebí...
Já podvedl smrt, já hledal cesty klamné,
když hrdinu mě zvala do náručí,
teď o zbabělce nedbá, přelstívá mne
a láká, šálí, vábí zas a mučí
Kdo káže tak?" — A vzhůru hrozí pěsti
a čelem tluče o kmen, že se třese:
„Hoj, ty tam, velikánský nebes běse!

že milosrdný jsi, jak slaboch věstí?
Proč věčný život liješ v ňadra sketů?
proč poháníš mě ďáblům do úšklebků?
ej, stihnu-li tě někdy v mračen letu,
své vášně silou roztříštím ti lebku,
a v kolotavých světů bludném scestí
tě zardousím neb utepu svou pěstí.
Hle, nebes podloudník, ten měsíc bledý,
jenž býval sluncem dřív než krev mu stydla!
proč stále za mnou chodí na výzvědy,
či také zakletý je do strašidla?
Jak přepodivně do mé duše září!
jak mořský hvězdýš vodstva pod únorem,
jak děsivý je zrak v té jeho tváři! ..
Toť oči ubitého černým morem! . . .
Ó hrůza! Znám ty oči, znám je, znám —
to synova je tvářnost, to on sám! . . .
Viz, vábí mě a brvami mi kyne;
nuž poslechnu, snad morem život zhyne.
Tam v Praze posavad smrt černá trůní,
k ní skloním se, snad ona též se skloní
a krk můj obejme, bych nežil víc;
a pospěš, pospěš, more, zrádě vstříc!“ —

A prchá již; hned v parostu se ztrácí,
hned jako divá kočka tělo choulí,
hned vzpíná se a divě oči poulí . . .
Bůh ví, kdy šílenstvím se dotrmácí,
kde roztříští své rozjitřené čelo,
by srdce na věky se odmlčelo? —

III.

V mrak nad Prahou mlh hustá rouška splývá.
den hasne, mdlí, a pozvolna se stmívá;
vše zavřeno, jen krbu blíž se hřejí,
kdo zejtra černé smrti v ústret kročí,
jež na vše, co je živo, hněvem sočí
a zamknutých se 'vkrádá do veřejí;
toť rána morová, jež lidstvu k želu
meč v ruce anděla má Azraela,
a kamo zamává jím, kam jím šine,
vše, co dřív živo bylo, rázem hyne.
Však nejhrozněji řádí na Poříčí,
tam všecko potírá a hubí šmahem;
hned v nízkých dveřích pokládá se prahem,
hned obloukovou klenbou stěny příčí,
a kdo jde přes práh ten, kdo klenbou její,
již slunce paprsky ho nezahřejí. —

Kdo jest, jenž jako příšera se vleče
kol děsných obětnic té hrozné rány?
Kdo k ústům mrtvol schyluje se kleče
a křehotavé na čas plaší vrány,
jež výš se vznášejí jak černé mraky,
by po chvilce zas po boku mu sedly
a tajně svoji křehotavou vedly:
„Nač před tím prchat nám, vždyť náš je taky!“
Sup lačný zvolna nad hlavou mu krouží
a klektem zlolajným blíž druhy volá:
„Sem, druzi, sem, kdo hodokvasit touží,
zde kořist vzácná, mrtvola jen zpola.
Zde ještě v žilách krev, zde život plane,
zde není srdce ještě nahlodané,
zde noha ještě kráčí, pěst se svírá,
sem, kdo chce potravu mít z bohatýra!“ —

Aj, kdože on? To Milota jest štvaný,
vlas v tvář mu splývá, divně rozcuchaný,
vous kryje hruď, v níž nehtů hrot se ztápí,
on žije, žije — trápí se a trápí,
až káň a temno půlnocí a mraků
zas vnořily ho myslí do přízraků.
V ty dusné, smrtné páry přehluboko
jak tygr Milota své vbodá oko;
čím asi děsí se, co asi zírá?
Hle, v parách zahalena do příkrovu
svým údům hoví paní jam a rovů,
jež obyzdnými křídly netopýra

jak líná saň se hostí v mraćen hebku
a hnusně holou ovanuje lebku.
Hle, oční dulky modravé se šerí,
kly ostrohroté v děsném smíchu stěří;
meč nekrvavý pravá ruka třímá,
a černou zástavu má rámě pravé;
hned hlava její klesá, jak když dřímá,
hned krčí se, jak v skoku zvíře dravé;
proud z tlamy výparný kol šíří zmach
a kam se stáčí, žal je, pláč a strach.
U vozu svého, zelenavých zraků
má strážnou dvouspřež ohňoblčných draků,
a nad ní krouží s ohyzdnými brky
noh, pouště mrchožravec holokrký.

Tak černou smrt zří vrah a skáče zpět,
svou vztekem zaťatou jí hroze pěstí:
„To's ty, jež strhla jsi mé síly květ
a kmen můj zvrátila svou hrůzozvěstí,
to ty jsi, černý ďáble, při sám Bůh,
pojď, se mnou potýkej se, plať svůj dluh,
však do smrti-li rty mé zulíbáš,
jsme spraveni, dál volnou cestu máš! —
Nuž pojď, už pojď a chyť mě kolem šíje,
nechť rámě tvoje chladnější než zmije,
viz, podávám ti ruku, budiž mír!"

A dál v svůj šílenství ho trhá vír,
až nejbídnějším sluhou v jeho říši

hlas morné panny váním větrů slyší:
„Oj, krutý lotře, mne jsi vyhledal,
mne, již jsi zaplašit se dříve bál,
již z českých luhů nechtěl's odehnat,
když v chýše chudých chodila jsem spat;
ty, jehož láska k lidu na led zchladla,
když na lup tvého syna jsem se kradla
a mužnou jeho objímala hruď,
ty, který's váhal? Co jsi byl, dál buď,
ty zbabělče, jenž přímých cest se štítí,
já nechci tebe ve svou náruč vzíti;
já starci pohrdám; ty's prach a troud
a místo lásky nosíš v srdci hady,
kdo jako já kdys život objal mladý,
kdo syna tvého krevný vypil proud,
ten po tvé krvi zatouží jen stěží —
v dál prchnu radš s tou dračí svojí spřežží!
Nuž, celuj jen ta nákaz plná těla,
přec morem nezhyneš, to buď ti v dar,
má ústa políbit tě nezachtěla,
jen koho líbám já, ten přijde v zmar,
však tebe hrozím se!“

„I ty se hrozíš?
Vždyť nejsem hroznější než onen drak,
jímž v dvoukolesce chmurové se vozíš?“

„Jeť nebem proti tvému jeho zrak,
jsem pouhou učennicí proti tobě;

já vraždím pouze ty, kdo živi jsou,
ty slávu všech, kdo dávno leží v hrobě,
i sílu těch, kdo po nich přibudou;
ty's vraždil národ svůj a rodnou zem,
nuž, kdo z nás hroznější je obludou?
zda proti tobě nejsem cherubem?
Jdi, tebe nechci, nesmím umořit,
tvůj život musí hrůzou dále vřít
a v děsně rozkvašeném proudném toku
jed do žil hnát v tvém srdci přehluboku
a nikdy nevysýchat... Jdi a bluď,
leč ve svém nitru na sta smrtí hosti
a každé v odpor budiž tvoje hruď!
Trap, trap se umíráním do věčnosti! —"

„Ó, ustaň, hrozná, mlč! toť děsný trest,
zda smrtelník muž' věčně život nést
a strašit?"

Straš! chci rozkoš z tebe mít,
haha, toť krásné nekonečně žít!
Straš v chýši chudákův i pánův dvoře,
vše pokud nevykypí z vlasti hoře
a všaký zápach cizotiny zmetné!
Straš všechen čas, než vlastem štěstí zkvétne!
Nech hruzný pavouk šílenství v tvém mozku
den ze dne k neunavné práci sedne,
ať pavučiny spřádá nepruhledné,
by ovil jimi černou mysli trosku.

až sluch a řeč a cit ti utrmočí
a vlažné bělmo vypije tvých očí!
Jak vyvětralý kámen spuchřet musíš,
mech nechať roste na tvé hlavě živé
a duše plameny ať neudusíš,
až rozpadneš se v troud, jímž byl jsi dříve!
Straš, žij, můj vojvodo! Straš, žij, můj králi!
Já před tebou svou hlavu kloním zdáli,
já s tebou nechci jíti, já se štítím,
já prchám před tvým nekonečným žitím,
jež v zdroji bohatém se věčně pění! —
Viď, králi, Miloto, toť k závidění![4] —

A zrádce zaťav zuby mávnul pěstí
ku příšerami rozbujené skráni
a mrtvolami cestu sobě klestí
a s vicherným své mísí naříkání.

ZPĚV TŘETÍ.

I.

Jest vábný ráj to s kouzelnými vděky,
kde Svitavské se vlní rouno řeky,
a šťastný ten, kdo v sladký jara svit
můž vadnoucí zde srdce osvěžit.
Jak ladné břehů skaliny jsou bílé,
s nich břízy hledí v snivém ševelení,
či rusalky to milo rozpustilé,
jež těší se, že prchá světlo denní
a že, až svitnou steré nebes oči,
zas hbitou nožkou v rose sobě skočí?
Ó jaká nádhera kol, jaké vnady!
Tu pyšní sloupové, tam skalné hrady,
a vše tak blaženě se v proudech zračí,
že srdce zpívá si jak chasa ptačí.

Blíž Jedovnice vlévá potok vodu
do lůna země tajemného vchodu
ze sloupů mohutných, dle plánů zcela,
jak silou hmotě z tvůrčího dán čela,
a výše vchodu, podpor skoro prost,
v div žásný vyklenut je „Čertův most“

Však tam, kde skalám vine kolem hlavy
své svěží věnce svlačec zelenavý,
tam Macecha je mocně rozeklána.
Toť démonů prý do podsvětí brána,
tak děsivá, že v strašném mysli hnutí
v prach lidský červík klesá z pohlednutí.
Kde vlny bystřininy skálu protly,
v hloub velká Sloupská jeskyně se kotlí,
jíž před otvor, své nohy chladě v proudu,
stoup' balvan, strážce skamenělých oudů,
jak zakletý v sen obr tisícroký,
těm k výstraze, již sem by nesli kroky.
Vnitř tróní strach, jenž mocně rozložené
výš do skal obloučité chodby klene,
v nichž ulapit tě hrozí duchů paže,
že obraznost, zda věřit smí, se táže.
Zde v syčení a v hluku stálé vády
v sta krůpějí se tříští vodopády,
až v temnou hlubinu se střemhlav skryjou,
a jako krtci lůno země ryjou.
Toť přírody tak velebné jsou divy,
že ruce bezvolně se žasem sepnou,
že bojácně krev plachá bloudí tepnou
a ňadra pocit svírá úzkostlivý.
Ach, vznešená to báseň čárné vzněti,
již příroda své družce zemi psala,
by v žáru nadšení ji opěvala,
když v touze prahla jejím po objetí.
Však děsno zde, když bouře od hor kvačí
a duby rve a černé jedle páčí,

když mohutné v ráz povaluje lesy,
jak chuze dřevorubcův útlé vřesy,
a Meluzina děsně lká a skučí,
jak kdyby svět měl zapadnouti tučí.
Sem Milotu vlek' strach, jak divý kuň
v dál zabitého jezdce z místa seče,
však ne, jak medvěd kořist v brloh vleče,
či žralok lup svůj v temnou moře tuň.
Zde zšílenělý zrádce v jícnu skály
svůj vyhledal si úkryt neustálý;
zde na krápníku věčně chladné stěně
dlí v hrůzném vytržení den i noc,
zde kyjem bije v mátoh čaromoc
a s vlky v závod vyje vyděšeně;
zde naříká a v lání pěsti svírá,
ať vládne noc, ať zlaté slunce září,
zde svíjí se a chví a zase vzpírá
a se svým bohem hádá se a sváří:

„Ty že jsi milostiv? To pravda není!
Když nemáš smrti, nač máš zatracení?
Však, je-li peklo, proč tvá síla váhá
již vykonat, jak mé chce proklínání?
Nič, tvá-li milosr.nost k zemi sáhá!
Nič! Rozval bleskem klenutí mých skrání!
Nič! Vypal mozku mého rudé nitě,
vždyť, jsi-li otcem všech, jsem též tvé dítě
a právo mám svůj podíl požádati.
Nuž, podíl všech je smrt, ať se mi splatí! —
Leč stejný s člověkem jsi: též se mstíš!

Král bratrovu vzal hlavu na Veveří,
já jeho vzal; vše stejně ať se měří:
zub za zub, oko za oko, jak díš! . . .
Ne, ne, já zabil vlast; toť větší vina! . . .
Ty's zabil mi však jediného syna.
Čí pomsta hroznější? Kdo hřešil víc? — —
Můj syn! Můj syn! A smrt mi nejde vstříc! . .

Čas v přírodě jde hrůzně vážným krokem,
však v srdci vraha noc jest úzkostlivá,
vlast křižovaná v nitro se mu dívá,
vždy zakaleným velikánským okem,
a každým pohledem je více hloubí;
v něm strach a hrůza děti svoje snoubí,
jež sterá muka rodí dál a dále . . .
A jemu nelze umřít v žádném žale.
Tak chvíle, dny a roky plynou zdlouha,
a marná po smrti je každá touha,
a chvíle, dny a roky plny záště
žal sypou k poběsilé hlavy vršku,
noc setřásá jej ze záhybů pláště
a den jej nosí rudém na papršku,
a stále smrti čeká zrádce v hoři . . .
Však marno vše! Noc tmí se, den se zoří
a zase hyne — smrti bez naděje!
Čas u věčnost mu šíří mžiku dobu,
tlum příšer sídlí v tupém jeho zraku
a démon velikánský v nebes mraku
v dál vlastibijce žene od bran hrobu. — —

II.

Již stokrát horské luhy změnily se;
na pustých ondy místech vzešly háje,
skal lysé boky mechem oděly se,
a staré činy dozrávaly v báje.

Věk! Dlouhý čas to k trápení a pláči,
a přece krátká na pokání doba.
Zda za hřích zrádcův k míru věky stačí?
Zda splatí mu, co krutá zžehla zloba?
Věk! Dlouhý čas; vždyť dítě v starce mění
a starce v chabé dítě k nepoznání,
prach z mozku robí ve spuchřelé skráni
a bludné hvězdy nití v světlo denní;
i v hloubky černých duší někdy vniká . . .
Zda do milosti béře kajicníka?
Hle, u skal Sloupských kajicník též sedá,
či není tělo to, leč vetchý kmen?
To medvěd může vyzraditi jen,
jenž, spatří-li ho, strachem tlapy zvedá
a odvrátiv se, v hněvu dutém řvaní
pryč od jeskyně k horské prchá stráni.

Vlk nejlačnější jeho nedotkne se,
když jednou jen v plec zaryl mu své zuby,
ni zmije nevede ho do záhuby;
i blesk, jenž rázem sosny tříští v lese,
jak had jej stíhá jen, leč neusmrtí,
a roztříštěné skály ostré kusy
jen hmoždí jej, leč přece neudusí;
spíš drtí se, však jeho nerozdrtí. —
Hle, jako balvan, když se dovaluje,
jen těžce příšerné se hýbá tělo;
kde jeho tvář, kde oko jest, kde čelo?
Či je to přece jen kýs netvor sluje?
Však hle, ty šedé vousy v chomáč sváty
na spráchnivělé bradě, hle, ten vlas,
jenž skrývá strastmi vysušené hnáty,
jak pařez v bahně kryje zápleť řas
To Milota! Zde s divou bydle zvěří
jen někdy z jeskyně se pracně plazí,
když z jara pták se rozveselí v keři
a v slunce paprscích se koupá mlází.
Zde mezi dravců kostrami a těly
o hnusnou potravu se s červy dělí,
zde srdce jeho stálou půlnoc bije,
zde klikatými dutinami těká
a s vlky naříká a s vlky vyje:
„Což bude doba žití věčněvěká?“
Na kupu vlčích kostí klade hlavu
a krápník svými kapkami ho nutí,
snít o své zradě vždy — i v procitnutí
a bez únavy myslit na únavu,

již plnýma čas rukama mu nosí;
on marně Hospodina o smír prosí.
výš těžce pozvedaje ruce zvadlé.
Jej v každém útlém odprošuje květu
a v každé jehle s temen stromu spadlé
a v každém ptačím výkřiku a vzletu
a v každém pelu křídel motýlových
a v každé travky šelestících slovích
a v každém rozezlení bouřné hrůzy
a v bludné hvězdy přetajemné cizi
a v jásavého slunce vroucím vzkazu
a v každém zavanutí horských mrazu
a v každém skály vzdechnutí, vod vření
a v každém trávy úklonu i snění
a v zlaté mušky lesklém proudu světla,
by jej už mocná ruka jeho shnětla.
Stěn krapníkových kolem skalní koby
duch jeho bludný oltáře si robí,
a na oltáři každém zří jak v temně
jím křižována dokonává země;
on shněten před ní na kolena klekà
a líbá ruce probité i nohy
a v usedavém pláči v slujích těká
v zeď hlavou stále buše přeubohý.
V den Rula však, v den věčné věkův klatý,
žár děsný hlavu zžehá mu i paty,
tu musí pryč a prchá z lesa chvojí
na kletá místa hrozné zrady svojí,
a žal a stáří moří jej a dusí;
pryč musí, pryč, nechť zdráhá se, on musí.

pryč musí přec a darmo lká a úpí,
pryč musí přec, jak kdyby štván byl chrty,
přes strmá skaliska i přes závrty,
přes kotlinatá bahna, propadliny,
přes skalné výmletě a ostré klíny,
přes trní spleť a hadovité hloží,
po horských bystřin kamenitém ložiš,
vždy dál a dále ze Sloupského lesa,
nechť padá necestou, nechť hrůzou klesá;
pryč musí, pryč a na bojiště kluše,
by nové břímě nabral v propast duše,
a vrátiv se, zas běduje a vzlyká
po chodbách skalnatého „kostelíka".

Jen někdy sluje před otvor se plíží,
kde opřen o skal rozpukanou stěnu,
tvář vzhůru k nebi maje obrácenu,
se modlívá a zvedá rukou tíži:
„Dej smrt mi, Ty, v nějž nevěřil jsem prve,
ach, učiň smír, smír za má provinění;
dej věčný sen za ukrutné mi bdění
a vysuš krůpěje mé kalné krve!
Buď milostiv, než běs mě zase chopí
a v mozek zaryje svých drápů kopí,
než v smyslů bludišti se ztratím zas;
ó zhasni mě, jak's ondy Kaina zhas'!"

III.

Den kalný nad krajem se zvolna zvedá
a v roušku mlhovou tvář kryje snící,
dech jeho chladný jiním na les sedá,
a hvízdající větrů nájezdníci
po širém pádí poli v divém skoku.
Jeť Rufa den, den kletý od sta roků,
jeť Rufa den, jenž zrádce ze skal pudí,
a smutným hlasem stesk se řine z hrudí:
„Ó zběsilá ty pomsto černé zrady,
vím, že's mne nutit přišla k nové chůzi,
že vsypat spěcháš v srdce nové hady
a v lebku mou zas příšery a hrůzy!
Mám olověné znova nésti oudy
na mrtvých bratrů nevyzpytné soudy,
bych spatřil zrady zjevení zas rudé;
což přízrak ten mě věčně mučit bude?
Což bude zloba nebes věčněvěká?
Hle, zde je zas, jenž za sebou mě vléká

na poběsilých smyslů rej a kvas!
Ach, smiluj se, což musím s tebou zas?“
A v usedavém Meluziny pláči
trest nebes silou tajemnou naň sahá,
blesk nebe rozvírá, bouř kolem kvačí
a za vous Dědického s sebou tahá...
A pádí, pádí, mátohami štván,
a pádí přes les, přes močál i lán;
hned habrů zakrsalých ruka hrubá
mu rozcuchané vousy z brady škubá,
hned ostrý kámen pod nohy se staví,
a suchá sosna vlasy trhá s hlavy.
V tvář vyzáblou mu mladé boučí pere
a rudohlavý šípek tělo dere,
a čím je divočejší jeho běh,
tím víc se množí hejna útrap těch.

Už chvat ten děsný, z duše strachu kypě,
rty plní krví mu i jeho chřípě;
i padá, vstává hned a dále kluše,
pryč uháněje soutkou jeskyň stranou;
bouř hvozd i skály sterou děsí ranou,
a k stržím pádí zrádce s hrůzou duše
vždy dál, až v rozvalinách skal se ztrácí...
A zašla noc — leč on se nenavrací.
Zda v prorvách zemských znikly jeho spěchy,
či mečem blesku hnán byl do Macechy?

IV.

Zas dusné ticho po bouři je v šíru,
jen temný oblak s křídlem netopýrů
jak šerá pověst po obloze bloudí;
kdy zjasní se, vše sroniv, čím se troudí? . . .
To Bůh ví sám, kdy doplaví se klidu!
Tak bloudí černá o Milotě zvěst,
jenž v Sloupských slujích z trestu zaklet jest,
by zrádcům v postrach věčně bloudil v lidu.

Jak smutný démon obrovského vzrostu —
dí pověst — slétá se skal stěny holé
a každé noci od „Čertova mostu"
jde kát se z hříchů na Moravské pole;
na hlavě korunu jak plamen nese,
a vznáší-li se nad temeny sosen,
vše strachem chvěje se hrůzou a třese,
a pažit travin práhne neporosen.

Skal z rozsedlin všech bolestně to skučí,
jak duchové rej skočný zde by vedli,
a bouř, jež ráda vlas rve starých jedlí,
v děs přírody ty zlozvuky se učí.
Kdy zhyne vše? . . .

Tam v dálce u Moravy
drť z hradu Milotova v prsť se mění,
a v dobývání chleba povždy tuhém
i základ ruka lidská zryla pluhem. —
Mír kol a kol! Jen v čas, kdy v umírání
den zlaté růže sypá k země klínu,
zde stébel slyšíš žalné naříkání
a trávu zperlenou zříš rozechvínu.
Zda nahodilé jsou jen zjevy tyto,
či kvilných vzdechů smutné ohlasy to?

* * *

DOSLOV.

Kdys jako poutník z volné chvíle těže
na slávy mohylu jsem pozavítal.
a s vesnického kostelíčka věže
zrak ptákem po Moravských nivách lítal.
tu těžký smutek v mroucím srdci buše,
jal náhle žhavým loktem srdce moje
a snášel bitvy křek a úpol boje,
jak píseň v kalich rozželené duše.
V ráz dávných časů rouška neprohledná
před okem mým vždy průsvitněj' se chvěla
a za ní spatřil jsem, jak chvíle bědná
v klín vlasti cizotu nám přinášela,
by všechen národ staletí byl běden
zlou proradou, jíž pýchy rab byl veden,
jenž myslí vzkříšen — druhým Ahasverem
jak temná pověst dějin bloudí šerem,

Jím slávské říše jádro v bujném kynu
je zničeno a carstvo vzešlo jiné,
v němž mráz a chlad a v jehož věčném stínu
říš mrzce zaprodaná lká a hyne
a darmo ducha ostří, sílu tuží;
dřív královnou, šla k službě do podruží. –

Než bohudíky za mrákotné rány,
jež mrtvé loutky v živé obry kovou,
my na otecké, odcizené lány
v boj nový přinesli jsme duši novou;
my lidu svému s rukou uhnětenou
svá prsa postavíme mocnou stěnou,
a nebude v nás zrádce ani skety.
Kéž v plody dozrajou snů pestré květy!

V tom boji myšlenek a duchů klání
říš bratru zbudujem' si pevným šikem,
jen svaté právo bude naší zbraní
a láska vojvodou i bojovníkem. —

Však nechcem' vzkřísit čas, jenž zhynul v dáli,
a nechcem' znova pyšniti se králi;
jeť každá doba králů dobou běd —
v jich vozu nechcem' být ni zlatou líšní –
jeť dobře sic, když vnuk se dědem pyšní,
však líp, když vnukem pyšen bude děd! —

PHS-5-5-B7

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PG
5038
H48
1900
sv.7

Heyduk, Adolf
Spisy

NAKLADATELSTVÍ
J. OTTO
KNIHTISKÁRNA

JOS. PFEIFFER PRAHA 1900 II.
TOVÁRNA NA ZBOŽÍ KNIHAŘSKÉ